

Koncepcia Konferencie o budúcnosti Európy v SR

A. Základné východiská

Vstupom do Európskej únie v roku 2004 sa Slovensko stalo súčasťou európskeho integračného projektu založeného na spolupráci, budovaní mieru a podpore demokracie, ekonomickom rozmachu a znižovaní regionálnych rozdielov naprieč kontinentom. Rozhodnutia, ktoré na európskej úrovni prijímame, ovplyvňujú každodenný život našich občanov. Je preto dôležité vytvárať priestor, kde môžeme diskutovať o EÚ, a kde občania môžu vyjadriť svoje názory, očakávania a prichádzať s novými myšlienkami.

Neúspešné referendá o Zmluve o Ústave pre Európu v roku 2005 vo Francúzsku a Holandsku, o Lisabonskej zmluve v roku 2008 v Írsku a „brexitové“ referendum v roku 2016, ako aj séria kríz a zmena bezpečnostného prostredia, ktorým EÚ v ostatnom desaťročí čelila, zdôraznili potrebu intenzívneho občianskeho dialógu k európskym otázkam. Idea Konferencie o budúcnosti Európy je preto prirodzeným vyústením ostatného vývoja.

Neformálny samit EÚ v Bratislave v septembri 2016 naštartoval proces diskusie o budúcom fungovaní Európskej únie. Súčasťou Bratislavskej deklarácie bola aj výzva smerom k zlepšeniu komunikácie medzi členskými krajinami, inštitúciami EÚ a s občanmi. Prereformné ambície obsahovala Biela kniha o budúcnosti Európy, ktorú predložila Junckerova Európska komisia v marci 2017 pri príležitosti 60. výročia podpisu Rímskych zmlúv. Biela kniha predstavila niekoľko možných scenárov ďalšieho vývoja EÚ v horizonte roka 2025 vrátane konceptu viacrýchlostnej Európy. K potrebe intenzívneho občianskeho dialógu sa hlavy štátov a vlád prihlásili aj na neformálnom samite v rumunskom Sibiu v máji 2019.

Reformný naratív EÚ nadobudol aktuálnu podobu po voľbách do Európskeho parlamentu a sformovaní novej Európskej komisie, kedy predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen predstavila zámer otvoriť Konferenciu o budúcnosti Európy. Jej hlavným cieľom má byť vytvorenie inkluzívnej a otvorenej platformy pre občanov, občiansku spoločnosť, európske inštitúcie, vlády a parlamenty členských krajín na diskusiu o potrebných zmenách vo fungovaní EÚ. Konferencia mala pôvodne trvať cca dva roky, jej začiatok sa však z pôvodne plánovaného termínu v máji 2020 v kontexte koronakrízy posunul. Za predpokladu priaznivej epidemiologickej situácie sa jej oficiálny štart na európskej úrovni očakáva formálnym podujatím v sídle EP v Štrasburgu na deň Európy, 9. mája 2021. Záver Konferencie je predbežne plánovaný počas francúzskeho predsedníctva v Rade EÚ, t.j. do júna 2022.

Súčasná kríza Covid-19 ešte viac odkryla výzvy, ktoré EÚ musí riešiť. Konferencia o budúcnosti Európy bude príležitosťou pre diagnostiku aktuálneho stavu Únie, do akej miery spĺňa očakávania občanov a jej členských štátov, a tiež priestorom pre zadefinovanie vízie pre EÚ na ďalšie obdobie. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné otvoriť celospoločenskú diskusiu na európskej, ako aj na národných úrovniach.

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení 2020 prihlásila k myšlienke plánovanej Konferencie o budúcnosti Európy ako ku platforme, v rámci ktorej bude Slovenská republika komunikovať svoje postoje v rámci EÚ.

1. Európsky rozmer

K organizovaniu Konferencie o budúcnosti Európy sa prihlásili všetky tri inštitúcie EÚ.

Európsky parlament (EP)

Európsky parlament bol prvou inštitúciou, ktorý svojou rezolúciou z 15. januára 2020 prijal stanovisko ku Konferencii o budúcnosti EÚ. Podporilo ju všetkých päť hlavných politických skupín, čo potvrdzuje silnú ambíciu EP posilňovať svoje právomoci. EP ako priamo volená inštitúcia má záujem zohrávať v Konferencii vedúcu úlohu a presadzuje, aby funkciu predsedu Konferencie zastával člen EP. Európsky parlament však nie je jednotný pokiaľ ide o celkové ciele. Ambicióznejšia skupina poslancov požaduje, aby na konci celého procesu bola zmena základných zmlúv (a posilnenie postavenia EP), pričom EP by bol lídrom týchto zmien. Iní chcú využiť priestor, ktorý ponúka súčasné znenie zmlúv.

Európska komisia (EK)

Téma budúcnosti Európy spadá do portfólia troch komisárov (Šuica-Jourová-Šefčovič). Pozíciu Európskej komisie, v porovnaní s EP je možno vnímať ako menej politickú, založenú skôr na polohe mediátora medzi EP a Radou. Dôraz kladie na využitie existujúcich mechanizmov a formátov, kde má EK bohaté skúsenosti – občiansky dialóg, „Have your Say“ verejné konzultácie, európska občianska iniciatíva, Erasmus+ a pod. V oblasti komunikácie plánuje zriadenie viacjazyčnej digitálnej platformy. Konferencia by zároveň mala mať jednotné logo/vizuál.

Podľa EK by Konferencia mala mať dva základné okruhy: sektorové témy a inštitucionálne otázky. V politických témach sú východiskom Politické usmernenia EK a Strategická agenda Európskej rady. V inštitucionálnych veciach sa hovorí o systéme vedúcich kandidátov (tzv. „Spitzenkandidátov“) a nadnárodných kandidátkach.

Z pohľadu Komisie (aj EP) bude kľúčovým prvkom v Spoločnej deklarácii záväzkov k ďalším krokom (*Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade Príprava Konferencie o budúcnosti COM(2020) 27 z 22. 1. 2020*).

Rada EÚ

Spoločná pozícia členských štátov schválená 24. júna 2020 a následne doplnená začiatkom roka 2021 zdôrazňuje ako prvoradé sektorové zameranie diskutovaných tém. Nevylučuje širšie prierezové témy, ktoré by ale mali súvisieť so schopnosťou EÚ naplňovať konkrétne priority (subsidiarita, proporционаlita). V otázke obsahového nastavenia panuje zhoda, že východiskom bude Strategická agenda Európskej Rady z roku 2019. Nad tento rámec je doplnená problematika verejného zdravia. Inštitucionálne otázky nie sú explicitne zmienené. Podľa Rady má súčasný rámec EÚ potenciál efektívne riešiť výzvy. Na čele Konferencie má byť kolektívne predsedníctvo zložené z predsedu EP, predsedu Rady a predsedníčky EK. Toto trojpredsedníctvo by malo byť pri riadení doplnené výkonným orgánom, ktorého členmi majú byť zástupcovia EP, EK, Rady (predsedajúca krajina a dve nasledujúce krajiny) a rotujúceho COSAC predsedníctva v úlohe pozorovateľov. Konferencia by mala byť vo fyzickom formáte formálne zahájená na podujatí dňa 9.5.2021 v Štrasburgu, avšak plánom je Konferenciu začať ešte predtým, a to hneď po prijatí Spoločnej deklarácii vo virtuálnej podobe.

V otázke organizácie Konferencie je východiskom Rady EÚ vyvážené zastúpenie troch inštitúcií, jej riadenie by malo byť priame a jednoduché. V rámci komunikácie sa potvrdzuje dôraz na viacjazyčné online a digitálne platformy aj v kontexte pandémie Covid-19.

Výsledkom Konferencie má byť správa predložená Európskej rade v roku 2022.

Ďalší proces

Podmienkou pre otvorenie Konferencie o budúcnosti Európy je prijatie **Spoločného vyhlásenia Rady, EP a EK**, kde je cieľom zladit' pozície vo vzťahu k formátu, štruktúre,

témam, ako aj personálnemu obsadeniu výkonného orgánu predsedníctva. Predbežná dohoda medzi členskými krajinami hovorí o tom, že závery Konferencie by mali byť predložené v správe Európskej rade (t.j. neprejudikujú sa právne kroky či záväzky).

2. Národná pozícia

Národná diskusia v rámci Konferencie o budúcnosti Európy na Slovensku by mala nadviazať na v minulosti osvedčené formáty a zároveň vytvárať synergiu s aktivitami organizovanými z európskej úrovne.

Slovensko ako krajina s jednou z najotvorenejších ekonomík v rámci EÚ má životný záujem na otvorenej a prosperujúcej EÚ. Náročná (post)krízová situácia vytvára vhodný priestor diskutovať o možnostiach ako zlepšiť fungovanie EÚ. Konferenciu o budúcnosti EÚ vnímame ako príležitosť mobilizovať záujem o európske témy a zadefinovať náš pohľad na EÚ, identifikovať potrebné zmeny a zabrániť vnútornej erózii Únie.

Národné pozície reflektujú programové vyhlásenie vlády na roky 2020 - 2024, ktorého súčasťou sú východiská, ciele a princípy v oblasti európskej politiky. Svoj záväzok k európskemu projektu vyjadrili aj traja najvyšší ústavní činitelia vo svojom spoločnom vyhlásení pri príležitosti Dňa Európy 9. mája 2020.

SR vo vzťahu ku Konferencii o budúcnosti EÚ aplikuje nasledovné princípy:

- Potreba zachovania rovnováhy inštitúcií (EK, EP, Rada) v participácii a riadení Konferencie, jednota členských štátov, transparentnosť a inkluzívnosť.
- Dôraz na konkrétne politiky v súlade so Strategickou agendou.
- SR nemá záujem prejudikovať závery Konferencie, nezaväzuje sa k zmenám zmlúv, zároveň ich nevyklúča. Musí však byť jednoznačne zadefinované, aké zlepšenie fungovania EÚ prípadné zmeny prinesú. Akékoľvek zmeny primárneho práva EÚ budú posudzované vládou SR v súčinnosti s NR SR v súlade so zásadou subsidiarity.
- SR zdôrazňuje potrebu aktívnej participácie poslancov národných parlamentov na Konferencii o budúcnosti Európy.

Ďalej SR vo vzťahu k budúcemu smerovaniu a reforme EÚ:

- Zasadzuje sa za dodržiavanie demokratických princípov a právneho štátu vo všetkých členských krajinách EÚ.
- Podporuje plné sfunkčnenie a dobudovanie vnútorného trhu EÚ a elimináciu bariér v ďalších oblastiach. Taktiež podporuje redukciu administratívnej a regulačnej záťaže pre firmy s cieľom vytvárať dostatok priestoru na podnikanie.
- Kladie dôraz na kvalitnú európsku legislatívu, prinášajúcu hmatateľnú pridanú hodnotu pre občanov EÚ, ktorej predpokladom je dôsledné dodržiavanie princípov subsidiarity a proporcionality.
- Zdôrazňuje, aby európske inštitúcie a členské štáty konali striktnie v súlade s literou a duchom primárneho práva EÚ a rozhodnutia sa prijímali na základe komunitárnej metódy. Zároveň je SR otvorená diskusii o odôvodnenom rozšírení kvalifikovanej väčšiny (QMV) do nových oblastí.
- Presadzuje zachovanie súčasnej inštitucionálnej rovnováhy medzi členskými štátmi, Európskym parlamentom a Európskou komisiou, nepodporuje koncept tzv. vedúcich kandidátov na funkciu predsedu Európskej komisie a nadnárodné kandidátky.

- Zasadzuje sa, aby európske inštitúcie fungovali efektívnejšie. Je otvorené aj diskusii o ich zoštíhľovaní, vrátane podpory pre zavedenie jedného sídla Európskeho parlamentu.
- Zdôrazňuje, že diskusia o EÚ by nemala byť obmedzená na nárazové projekty ako Konferencia o budúcnosti Európy, ale má byť stabilnou súčasťou spoločensko-politického diškurzu.

3. Prepojenie európskeho a národného rozmeru

Dôležitým faktorom pri vedení diskusií v SR je potreba vytvoriť a udržiavať synergiu s európskou dimenziou. To sa týka obsahového zamerania, časového aspektu, a tiež personálneho prepojenia. Konferencia o budúcnosti Európy bude mať definované formáty, členov, riadiace štruktúry a komunikačnú stratégiu. Národná diskusia by mala reflektovať a dopĺňať tento kontext.

V dôsledku pandémie Covid-19 sa oficiálne otvorenie Konferencie o budúcnosti Európy v Bruseli predpokladá až v máji 2021. S cieľom synergicky prepojiť projekt na európskej a národnej úrovni je zámerom tieto dve dimenzie časovo a komunikačne zladieť.

B. Konferencia o budúcnosti Európy v SR

1. Vnímanie EÚ v SR

Hlavným cieľom národnej diskusie v rámci Konferencie o budúcnosti Európy je vytvorenie priestoru pre interaktívnu, otvorenú a inkluzívnu diskusiu, ktorá by mala priblížiť Úniu občanom a hľadať návrhy na zlepšenie spôsobu fungovania EÚ.

V tomto kontexte je potrebné aktívne pracovať s dostupnými prieskumami verejnej mienky (nie len) v SR. Viaceré v minulosti realizované prieskumy identifikujú ako jednu z hlavných príčin euroskeptických nálad nerovnováhu medzi nenaplnenými očakávaniami a vnímaním reálnych benefitov členstva. Napríklad medzi tzv. novými členskými krajinami je dominantným nenaplneným očakávaním dosiahnutie životnej úrovne „západných“ krajín, t.j. ekonomické očakávania. Realita nenaplnených ekonomických očakávaní je ďalej ilustrovaná v regionálnych rozdieloch. Regionálny aspekt – dôraz na organizovanie podujatí v regiónoch, zapájanie regionálnych aktérov (vrátane regionálnych médií) je preto pri Konferencii o budúcnosti Európy kľúčový.

Ďalšou výzvou je obraz EÚ ako projektu elit, preto je nevyhnutné prispôbiť formu a obsah dialógu vysvetľovaním reálneho dopadu európskych politík na každodenný život občanov.

Pre Slovensko bol dlhodobo charakteristický nepomer medzi všeobecnou podporou členstva v EÚ a nízkym záujmom, resp. nízkou mierou aktivity občanov smerom k EÚ (najlepšie vyjadrenou nízkou účasťou vo voľbách do EP). Tento „paradox“ bol primárne pripisovaný presvedčeniu, že hlas občanov malej krajiny má zanedbateľnú váhu. Podľa októbrového eurobarometra si 51% Slovákov myslí, že záujmy SR sú v rámci EÚ zohľadnené - čo je mierne pod priemerom EU27 (55%). Na druhej strane, 50% Slovákov si myslí, že ich vlastný hlas má v EÚ váhu (priemer EU27 – 42%). Občania SR však zároveň chcú, aby ich hlas bolo v EÚ počuť viac – až 93% respondentov na SR súhlasí, že hlas občanov by mal byť viac zohľadnený pri rozhodnutiach, ktoré sa týkajú budúcnosti Európy (priemer EÚ 87%). Je evidentný aj rastúci

záujem o zapojenie občanov do rozhodovacích procesov, keďže SR v tejto otázke zaznamenalo až 10% ročný nárast, najvyšší spomedzi všetkých členských krajín EÚ.

V rámci populácie SR je imidžový profil EÚ pomerne pozitívny. Pozitívny obraz EÚ si asociuje 36% Slovákov (priemer EÚ 40%), neutrálny 42% (40%) a negatívny 22% (19%).

Až 8 z 10 Slovákov sa cíti byť občanmi EÚ (82%), čo je jasne nad priemerom EÚ (70%). Občanmi EÚ sa vo vyššej miere na Slovensku cítia byť mladí ľudia vo veku 15-34 rokov (85%). Tejto skupine dominujú študenti, samostatne zárobkovo činní, manažéri a obyvatelia väčších miest. Z týchto údajov možno tiež dedukovať nižšiu mieru podpory smerom k EÚ medzi staršou populáciou mimo väčších miest – čo je spoločná výzva tzv. striebornej generácie, nie len v SR. Tento trend znova potvrdzuje potrebu väčšej angažovanosti v regiónoch.

Miera súhlasu s členstvom v EÚ ide ruka v ruke so silným presvedčením, že krajiny EÚ celkovo profitujú z toho, že sú jej súčasťou. V roku 2019 v rámci EÚ dosiahla 68 %, čo je najvyššia miera od roku 1983. Na Slovensku o tom bolo presvedčených dokonca 78% občanov.

Medzi Slovákami je najpozitívnejšie vnímaná EÚ v oblasti voľného pohybu občanov EÚ (89%). Za tým nasleduje Spoločná bezpečnostná a obranná politika, spoločná energetická politika a spoločná obchodná politika. Na druhej strane je markantný rozdiel medzi názorom Slovákov a zvyšku EÚ v otázke migračnej politiky. Za spoločnú migračnú politiku EÚ sa zasadzuje len 43% Slovákov, zatiaľ čo priemer EÚ sa pohybuje na hodnote 71%.

EÚ pre Slovákov znamená najmä slobodu cestovania, štúdia a práce kdekoľvek v EÚ (62%), euro (51%), vyhodnené peniaze (40%), nedostatočnú kontrolu na externých hraniciach (34%), mier (34%) a byrokráciu (30%). Pri všetkých týchto odpovediach, s výnimkou mieru, sa odpovede Slovákov pohybujú vysoko nad priemerom EÚ. Pri odpovedi „vyhodnené peniaze“ v rámci nášho členstva v EÚ je podiel odpovedí Slovákov dokonca najvyšší v rámci celej EÚ (priemer 20%).

Špeciálny prieskum verejnej mienky v kontexte pandémie vírusu Covid-19, ktorý si nechal v októbri spracovať EP, preukázal na Slovensku klesajúcu tendenciu podpory EÚ v riešení práve prebiehajúcej krízy. Aj keď viac ako polovica Slovákov (55%) súhlasí, že EÚ by mala mať viac kompetencií za účelom boja proti krízam akou je pandémia Covid-19, stále sa SR radí medzi päť krajín s najnižšou mierou podpory v tejto otázke. Slovensko zároveň oproti júlu zaznamenalo druhý najvyšší pokles podpory v tejto téme (po Poľsku), a to až o deväť percentuálnych bodov.

Odpovede môžu naznačovať mierny nárast euroskepticizmu občanov SR. Ten je možné vidieť napr. aj pri otázke, či by SR lepšie čelilo budúcnosti bez EÚ. S takýmto tvrdením súhlasilo až 33% respondentov na Slovensku, čo je nad priemerom EÚ (29%).

2. Národná diskusia ku Konferencii o budúcnosti Európy v SR

Národná diskusia ku Konferencii o budúcnosti Európy v SR na spoločensko-politickej úrovni bude zastrešená troma hlavnými konferenciami s participáciou najvyšších politických predstaviteľov - prezidentka SR, predseda NR SR, predseda vlády SR, minister zahraničných vecí a európskych záležitostí, slovenský komisár, zástupcovia parlamentných politických strán, poslanci Európskeho parlamentu volení na území SR zastupujúci jednotlivé frakcie, ako aj členovia slovenskej delegácie v Európskom výbore regiónov a Európskom hospodárskom a sociálnom výbore. Účastníkmi budú politickí predstavitelia, zástupcovia SR v bruselských

formátoch Konferencie, európski hostia, mimovládny sektor, akademická sféra, biznis sektor, médiá, regionálna a miestna samospráva.

Konferencia o budúcnosti Európy je **otvorená platforma** a aktivity navrhované MZVEZ SR sú len jednou z iniciatív. Podobne ako budú projekty organizované Európskymi inštitúciami na európskej úrovni, aj v SR je potrebné vnímať Konferenciu ako príležitosť komunikovať pozície k európskym témam z rôznych úrovní, iniciovať diskusiu a organizovať nezávislé podujatia.

Po otvorení Konferencie na európskej úrovni sa počíta s usporiadaním tlačovej konferencie na MZVEZ SR za účasti najvyšších ústavných činiteľov.

Otváracia konferencia by mala byť slávnostným podujatím v Banskej Bystrici. Vzhľadom na pretrvávajúce protipandemické opatrenia je alternatívnym riešením organizácia konferencie v online formáte. Načasovanie tejto otváracie konferencie je potrebné zladit' a prepojiť s formálnym spustením Konferencie na európskej úrovni, ktoré sa priebežne predpokladá na termín 9.5.2021.

Strednodobá hodnotiacia konferencia v 2. polovici roka 2021 v Košiciach (v závislosti od epidemiologickej situácie) bude príležitosťou na vyhodnotenie priebehu Konferencie a zároveň vytvorí priestor na zapracovanie nových návrhov do ďalších konceptov.

Záverečná konferencia v Bratislave v závere Konferencie na európskej úrovni v roku 2022, by mala zhrnúť všetky získané vstupy z projektov Národný konvent o EÚ a MySmeEÚ a predložiť záverečnú hodnotiacu správu.

Vychádzajúc zo skúseností z minulosti, aktivity v rámci Konferencie o budúcnosti Európy v SR by mali mať dve základné roviny:

1. Stimulovanie objektívnej, konštruktívnej verejnej diskusie o EÚ s dôrazom na regióny SR.
2. Expertná analýza prioritných sektorových oblastí z pohľadu SR a vypracovanie konkrétnych expertných odporúčaní pre vládu SR.

Tieto dve roviny národnej diskusie by mali byť zastrešené dvomi osobitnými platformami:

Prvou je **obnovenie komunikačného projektu MySmeEÚ**. Jej ťažiskom by mali byť verejné vystúpenia s účasťou známych osobností (nie len politikov) s interaktívnymi diskusnými panelmi. Účasť má zahŕňať predstaviteľov štátnej správy, žiakov a študentov, akademikov, zástupcov súkromného sektora, samosprávy, mimovládneho sektora, médiá, influencerov. Témy podujatí by mali korešpondovať s odborným potenciálom konkrétnych univerzít, mesta, resp. regiónu. Do tejto kategórie komunikácie by mali spadať aj komunikačné formy - happenigové aktivity s rozmerom EÚ, napr. pri príležitosti osláv Dňa Európy, hudobných festivalov a pod. Samostatnou kapitolou by mala byť systémová podpora práce so študentami a podpora pedagógov, a to najmä na stredných školách.

Platformou pre expertnú, analytickú diskusiu v rámci Konferencie o budúcnosti Európy v podmienkach SR by mal byť **Národný konvent o EÚ**. Výsledkom činnosti NK o EÚ budú odporúčania pre vládu ku konkrétnym európskym politikám. V tomto procese budú aktívne participovať ÚOŠS SR v rámci odbornej príslušnosti k jednotlivým sektorovým témam.

Výstupy z obidvoch platforiem **MySmeEÚ** a **Národný konvent o EÚ** budú predmetom zhodnotenia v rámci plánovaných zastrešujúcich konferencií a budú slúžiť pre potreby tvorby národných pozícií v rámci európskej úrovne Konferencie o budúcnosti EÚ. Závery Konferencie na Slovensku budú zohľadnené aj v rámci Strednodobej stratégie zahraničnej a európskej politiky SR, ktorej vypracovanie sa plánuje koncom roka 2022.

V kontexte stále prítomnej pandémie COVID-19 je potrebné brať do úvahy, že realizácia koncepcie, jej jednotlivých aktivít a ich formy sa bude odvíjať aj od aktuálnej epidemiologickej situácie.

3. Projekt My Sme EÚ – aktivity smerom k študentom a širšej verejnosti

Značka **MySmeEÚ** by mala zastrešiť širšie spektrum podujatí a projektov, ktoré budú organizované v kontexte Konferencie o budúcnosti Európy nielen MZVEZ SR, ale aj inými aktérmi (Zastúpenie EK, Informačná kancelária EP, mimovládne organizácie (MVO), profesné združenia, akademický sektor). Ťažiskom budú verejné podujatia – napr. outdoorové koncerty k dňu Európy, aktivity smerom k študentom a pedagógom – diskusie so študentmi vysokých škôl a vzdelávanie o EÚ na základných a stredných školách, diskusné podujatia a stretnutia v regiónoch, prípadne turné EÚ autobusom/vlakom po slovenských obciach. Predpokladáme, že v rámci Konferencie o budúcnosti Európy v jej „bruselskom formáte“ budú realizované aj podujatia v SR.

V prípade interakcie a dopytovania širokej verejnosti, v záujme čo najvyššieho počtu vstupov, bude potrebná istá miera zjednodušenia a prispôbenie komunikačných aktivít. Keďže je sieťovanie a sústredenie tohto publika značne obmedzené (pre potreby outreachových aktivít), s výnimkou študentov stredných a vysokých škôl, bude vhodné spracovať dizajn univerzálneho nástroja pre potreby zbierania a vyhodnocovania vstupov z radov širokej verejnosti, resp. záujmových skupín. V prípade realizácie tohto zámeru je kľúčovou jeho distribúcia verejnosti (napr. aj prostredníctvom webstránky a sociálnych sietí) a pozitívna motivácia do zapojenia sa. Outreachové aktivity môžu byť v tomto ohľade mimoriadne vhodným komplementárnym kanálom jeho distribúcie.

Vzhľadom k tomu, že mladí ľudia majú byť významnou cieľovou skupinou, bude nutné klásť dôraz na usporiadanie rôznorodých podujatí na školách. Základným pilierom outreachových aktivít tak budú diskusie na základných, stredných a vysokých školách po celom Slovensku za účasti reprezentantov hlavných aktérov a partnerov, prípadne ďalších zahraničných hostí. Osobitná pozornosť by však mala byť venovaná študentom pedagogických fakúlt, aby budúci učitelia boli pripravení čeliť súčasným hrozbám ako napr. vlna dezinformácií o EÚ.

Špecifický záujem budú vyžadovať základné a stredné školy, kde bude zámerom vzdelávať nielen žiakov a študentov, ale aj učiteľov o fungovaní EÚ. Cieľom takýchto diskusií by nemala byť len osвета, ale zároveň aj vytvorenie základov a metodických odporúčaní pre projekt reformy vo vzdelávacom procese, za účelom prehĺbenia európskej identity na Slovensku ako aj zefektívnenie systému výučby o EÚ na základných a stredných školách v rámci predmetu občianskej náuky a dejepisu (prípadne iných predmetov podľa zamerania SOŠ). Využiť je možné existujúce projekty ako napr. „Učitelia a učiteľky pre EÚ“, „Back to school“, „Ambassador School Program“ alebo stáže mladých ľudí v Európskom parlamente. Osobitnou rovinou je pedagogická činnosť, tvorba kvalitných pedagogických materiálov, vzdelávanie

a preškolenie pedagógov, kde je potrebné pokračovať v koordinácii práce s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Medzi podporné outreachové aktivity budú spadať aj podujatia organizované samostatne partnermi (napr. konzultácie a dialógy s občanmi na rezortnej úrovni, expertné skupiny, sektorové konferencie pre expertnú a akademickú obec). Dôležité však bude zabezpečiť, aby jednotlivé aktivity pôsobili synergicky a jednotne pod hlavičkou a značkou Konferencie o budúcnosti Európy.

4. Národný Konvent o EÚ – odborná platforma

Národný konvent o EÚ bude expertnou platformou generujúcou analýzy a odporúčania k jednotlivým sektorovým témam. Organizované budú pracovné skupiny a podujatia vo forme panelov zastrešených odbornými garantmi s tematickým zameraním a s participáciou expertov. Kľúčovou úlohou a predpokladom pre kvalitný výsledok je výber odborného garanta pre každý tematický panel. Je dôležité byť od začiatku pripravený aktívne viesť a usmerňovať diskusie a mať predstavu o cieľoch, ktoré by majú byť dosiahnuté, t.j. zdefinovať konkrétne otázky, v ktorých má SR záujem (a potenciál) dosiahnuť zmenu, resp. priniesť kvalitné návrhy.

Národný konvent sa ešte pred vstupom SR do EÚ stal prvou inštitucionálnou platformou v SR pre celospoločenskú diskusiu o EÚ za účasti predstaviteľov všetkých hlavných segmentov verejného života – politických strán, exekutívy, parlamentu, mimovládnych organizácií, cirkví, záujmových združení, predstaviteľov samospráv, hospodárskeho a kultúrneho života. V rôznych podobách pokračoval aj po vstupe SR do EÚ¹.

SR plánuje viesť diskusiu v dvoch rovinách. Prvá by sa mala zamerať na diskusiu o sektorových politikách, v ktorých existuje priestor na prijímanie nových opatrení. Prioritne by sme sa mali zamerať na dlhodobu rezonujúcu tému ako jednotný trh, sociálna spravodlivosť, kybernetická bezpečnosť, vesmír, nové technológie, digitálna transformácia Európy, boj s klimatickou zmenou, funkčnosť Schengenu, dobudovanie eurozóny, a tiež nové témy, ktoré nám priniesla súčasná kríza – otázka prehlbovania integrácie v zdravotníctve, krízovom manažmente a rozpracovanie konceptu strategickej autonómie. Druhá rovina sa týka otázok priamo súvisiacich s demokratickými procesmi a inštitucionálnymi záležitosťami. To znamená, aké nástroje môžeme prijať, aby napr. rozhodovacie procesy v EÚ, vrátane tvorby legislatívy, boli transparentnejšie, rýchlejšie, flexibilnejšie, a zároveň čo najdemokratickejšie. Cieľom je posilnenie komunitárneho modelu spolupráce.

Tematicky bude diskusia reflektovať témy definované na európskej úrovni. Pri zastrešení odbornej diskusie predpokladáme aktívnu participáciu ÚOŠS SR, v rámci svojej kompetencie. Panely by mali zahŕňať, no nemusia sa obmedziť len na:

- Verejné zdravotníctvo a krízový manažment;
- Strategická autonómia;

¹ V minulosti NK o EÚ organizačne zastrešovali aj RC SFPa (2001-2003, 2010-2011), FPVaMV UMB (2006-2010) a Centrum pre Európske záležitosti CEA (2013-2014).

- Veda a výskum;
- Jednotný trh – konkurencieschopnosť slovenskej a európskej ekonomiky v globálnom priestore;
- Migrácia a ochrana Schengenu;
- Spravodlivosť a právny štát;
- Energetika;
- Európska zelená dohoda, klíma a environmentálna ochrana;
- Boj proti hybridným hrozbám a dezinformáciám;
- Kohézia, regionálny rozvoj, makroregionálna spolupráca;
- Sociálna spravodlivosť;
- Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika;
- Poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesníctvo;
- Digitálna transformácia;
- Fiškálne riadenie a dobudovanie eurozóny;
- Inštitucionálne usporiadanie EÚ a otázka demokratickej legitimacy.

Systém práce by mal byť nasledovný:

- Garant v spolupráci s Koordinačným tímom vypracuje zoznam expertov, ktorí budú pracovať na danej téme.
- Garant spracuje tematický dokument, kľúčové otázky/priority, ktoré budú usmerňovať diskusiu. V príprave je potrebné využívať dostupné prieskumy verejnej mienky, t.j. pracovať aj s problematikou vnímania konkrétnej témy vo verejnosti.
- Cieľom bude zorganizovať čo najviac panelov v regiónoch a pracovať so zástupcami samosprávy, lokálnymi médiami a influencerami.
- Medzi účastníkmi by mali byť aj lokálni mienkotvorcovia v regiónoch, vrátane napr. poslancov NR SR z regiónu, či MEPS, ktorí sa venujú problematike.
- Téma diskusie bude uverejnená na webstránke/webstránkach, a komunikovaná sociálnymi sieťami s výzvou na ďalšie vstupy.
- Následne bude úlohou garanta spracovanie odporúčaní/záverov na základe diskusie a prijatých vstupov, ktoré budú ďalej využité v rámci platformy národnej Konferencie, profilových konferencií, resp. v rámci diskusie na európskej úrovni.

5. Komunikačná stratégia

Úspech Konferencie bude vo veľkej miere spočívať v tom, ako efektívne bude odkomunikovaná občanom. Dôležitý preto bude koordinovaný prístup všetkých aktérov a partnerov, ktorí budú spoločne zodpovední za komunikáciu Konferencie o budúcnosti Európy.

Konferenciu by mali zastrešiť traja najvyšší ústavní činitelia spoločne s MZVEZ SR, ktorí by sa mali prihlásiť k myšlienke a základnému smerovaniu Konferencie.

V rámci komunikácie je kľúčové aj zapojenie poslancov NR SR a Európskeho parlamentu, slovenského komisára v EK, a tiež partnerov – napr. IKEP, ZEK, EIB, mimovládne organizácie, univerzity, sponzori, médiá (vrátane RTVS), aktivisti, známe osobnosti, či influenceri.

Hlavnou úlohou komunikačnej stratégie má byť zapojenie čo najpestrejšej škály populácie do diskusie o budúcom smerovaní EÚ. Z tohto dôvodu bude potrebné zaistiť aj reprezentatívnosť kľúčových komunikátorov resp. komunikovaných tém a výhod členstva v EÚ, aby sa v tvárach „tímu Európa“, resp. témach vedeli nájsť predstavitelia čo najširšej verejnosti. To zároveň predpokladá efektívne využitie širokého spektra tradičných aj elektronických nástrojov (konferencie, diskusie, sociálne siete, televízia, rozhlas, tlač, podcasty, online platforma Európskej komisie...), ktoré budú, vzhľadom na komplexnosť komunikovaných tém prispôsobené cieľovému publiku.

Dôležitým prvkom online komunikácie Konferencie o budúcnosti Európy na európskej úrovni má byť samostatná viacjazyčná webstránka Európskej komisie, ktorá umožní zverejňovanie všetkých výstupov a diskusných materiálov, streamovanie podujatí a vytvorí tiež interaktívny priestor pre vstupy zo strany verejnosti.

Hlavné komunikačné princípy možno zhrnúť nasledovne:

- Angažovanie a vizibilita hlavných „tvárí“ Konferencie – personálni aktéri (viď nižšie);
- Dôraz na regióny SR a angažovanie zástupcov samosprávy, regionálnych partnerov, vrátane regionálnych médií;
- Spolupráca so zástupcami súkromného sektora;
- Dôraz na neformálnu komunikáciu;
- Synergia existujúcich platforiem a projektov jednotlivých partnerov (najmä v kontexte aktivít EK a EP).

6. Organizačná štruktúra a časový harmonogram

Organizáciu Konferencie o budúcnosti Európy bude zastrešovať Koordinačný tím s účasťou zástupcov MZVEZ SR, NR SR, ÚV SR, KPR SR, ZEK, IKEP, EIB, VÚC, ZMOS a pozvaných ÚOŠS SR. Hlavnou úlohou koordinačného tímu bude plánovanie, koordinácia podujatí a zabezpečovanie synergie medzi jednotlivými aktérmi a projektmi. Bude napr. koordinovať výber garantov tematických panelov NK o EÚ, mediálnu prezentáciu a zverejnenie strednodobej a záverečnej hodnotiacej správy.

V dôsledku pandémie Covid-19 sa otvorenie Konferencie o budúcnosti Európy v Bruseli predpokladá v máji 2021. Časová línia organizovania podujatí v SR by mala čo najviac reflektovať európsky kontext s cieľom vytvárania pozitívnych synergií.

7. Hlavní aktéri a partneri

Inštitucionálni:

- Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR – hlavný koordinátor;
- ÚV SR + ÚOŠS SR – obsahová spolupráca a participácia na tematických podujatiach, možnosť finančnej participácie z rozpočtových kapitol;
- NR SR – Výbor pre európske záležitosti + iné výbory na úrovni obsahovej prípravy a participácie;
- KPR;
- VÚC + ZMOS – regionálny aspekt spolupráce;
- tretí sektor/neziskové organizácie.

Personálni:

- traja najvyšší ústavní činitelia SR;
- minister zahraničných vecí a európskych záležitostí + štátny tajomník pre EÚ MZVEZ SR;
- predseda VEZ NR SR, poslanci NR SR;
- poslanci Európskeho parlamentu zvolení v SR;
- slovenský člen EK + ostatní členovia EK;
- členovia slovenskej delegácie v Európskom výbore regiónov;
- členovia slovenskej delegácie v Európskom a sociálnom výbore.

Partneri:

- Zastúpenie EK v Bratislave;
- Informačná kancelária EP v Bratislave;
- Európska investičná banka;
- univerzity a akademická sféra;
- podnikateľské organizácie (SOPK, SPPK, Klub 500 a iné);
- vedecko-výskumné inštitúcie z neakademickej sféry;
- sociálni partneri a odborné záujmové inštitúcie;
- neziskové organizácie prostredníctvom projektov v rámci dotačného mechanizmu MZVEZ SR;
- sponzori, verejnoprávna RTVS a iní mediálni partneri;
- predstavitelia biznis sféry;
- známe osobnosti, influenceri.

Partneri zohrajú významnú úlohu pri podpore a samotnej realizácii Konferencie o budúcnosti Európy. Takáto podpora môže byť poskytnutá vo viacerých rovinách – finančnej, mediálnej, alebo prostredníctvom organizovania vlastných aktivít. Partneri takisto na základe predošlých skúseností môžu navrhnúť vhodné personálne zloženie expertných panelov.

8. Financovanie

V rámci rozpočtového roka 2020 sa počítalo s čerpaním finančných prostriedkov v rámci dotačnej schémy Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR na dva projekty, ktorých úlohou má byť organizácia konferencie EÚ 2020: Slovensko a Konferencia o budúcnosti Európy (*projekt SFPA – 5400 eur*) a komunikačná podpora podujatí realizovaných v súvislosti s Konferenciou o budúcnosti Európy (*projekt Europolicy – 6000 eur*). Využitie týchto prostriedkov ovplyvnil skľz spustenia Konferencie na európskej úrovni a tiež nepriaznivá situácia v spojitosti s pandémiou COVID-19.

Na účely realizácie Konferencie o budúcnosti Európy v SR bola identifikovaná suma 80 000 eur na rok 2021 a suma 50 000 eur na rok 2022. Tieto výdavky sú zabezpečené v rámci schválených limitov výdavkov kapitoly MZVEZ SR na roky 2021 a 2022. Zámerom MZVEZ SR je realizovať projekty v rámci Konferencie o budúcnosti Európy v SR prostredníctvom samostatných verejných obstarávaní v úvode roka 2021.

Pri zabezpečovaní realizácie podujatí súvisiacich s Konferenciou o budúcnosti Európy budú ako podporné využité aj prostriedky dotačnej schémy MZVEZ SR, resp. prostriedky na strategickú komunikáciu. Ďalším dôležitým prvkom je potreba synergie (obsahovej, finančnej,

personálnej) pri zastrešovaní konkrétnych podujatí organizovaných v kontexte Konferencie o budúcnosti Európy partnermi ako napr. Zastúpenie EK v Bratislave, Informačná kancelária EP v Bratislave, kancelária EIB v Bratislave, ostatné ÚOŠS SR a pod.